

פרשת ויגש – שבת קודש

(יא) ויושב יוסף את־אביו ואת־אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה:

ש"י < רעמסס. בארץ גושן היא :

(יב) ויכלכל יוסף את־אביו ואת־אחיו ואת כל־בית אביו לחם לפי הטף:

ש"י < לפי הטף. לפי הצריך לכל בני ביתם :

(יג) ולחם אין בכל־הארץ כי כבר הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב:

ש"י < ולחם אין בכל הארץ. חוזר לענין הראשון לתחלת שני הרעב: ותלה. כמו ותלאה לשון ציפות כתרגומו ודומה לו כמתלהלה היורה זקים :

(יד) וילקט יוסף את־כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ כנען בשבר אשר־הם שברים ויבא יוסף את־הכסף ביתה פרעה:

ש"י < בשבר אשר הם שברים. נותנין לו את הכסף :

(טו) ויתם הכסף מארץ מצרים ומארץ כנען ויבאו כל־מצרים אלי־יוסף לאמר הבה־לנו לחם ולמה נמות נגידך כי אפס כסף:

ש"י < אפס. כתרגומו שלים :

(טז) ויאמר יוסף הבו מקניכם ואתנה לכם במקניכם אם־אפס כסף:

(יז) ויביאו את־מקניהם אלי־יוסף ויתן להם יוסף לחם בסוסים ובמקנה הצאן ובמקנה הבקר ובחמרים וינהלם בלחם בכל־מקניהם בשנה ההוא:

ש"י < וינהלם. כמו וינהגם ודומה לו אין מנהל לה. על מי מנוחות ינהלני :

(יח) ויתתם השנה ההוא ויבאו אליו בשנה השנית ויאמרו לו לא־נבחר מאדני כי אם־תם הכסף ומקנה הבהמה אל־אדני לא נשאר לפני אדני בלתי אם־גוייתנו ואדמתנו:

ש"י < בשנה השנית. שנית לשני הרעב: כי אם תם הכסף וגו'. כי אשר תם הכסף והמקנה ובא הכל אל יד אדוני: בלתי אם גוייתנו. כמו אם לא גוייתנו. (וה"ג רא"ם וכן בדפוס ישן ועין בג"א מישב גירסא שניה) :

(יט) למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו קנה אתנו ואת־אדמתנו בלחם ונהיה אנחנו ואדמתנו עבדים לפרעה ותן־זרע ונחיה ולא נמות והאדמה לא תשם:

ש"י < ותן זרע. לזרוע האדמה ואף על פי שאמר יוסף ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר מכין שבא יעקב למצרים באה ברכה לרגליו והתחילו לזרוע וכלה הרעב וכן שנינו בתוספתא דסוטה: לא תשם. לא תהא שממה. לא תבור לשון שדה בור שאינו חרוש :

(כ) ויכן יוסף את־כל־אדמת מצרים לפרעה כי־מכרו מצרים איש שדהו כי־חזק עליהם הרעב ותהי הארץ לפרעה:

ש"י < ותהי הארץ לפרעה. קנייה לו:

(כא) ואת־העם העביר אתו לערים מקצה גבול־מצרים ועד־קצהו:

ש"י < ואת העם העביר. יוסף מעיר עוד חלק בארץ והושיב של עיר זו בחברתה. ולא הוצרך הכתוב לכתוב זאת אלא להודיעך שבחו של יוסף שנתכונן להסיר חרפה מעל אחיו שלא יהיו קורין אותם גולים: מקצה גבול מצרים וגו'. פן עשה לכל הערים אשר במלכות מצרים מקצה גבולה ועד קצה גבולה :

(כב) רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את־חלקם אשר נתן להם פרעה על־כן לא מכרו את־אדמתם:

ש"י < הכהנים. הכוהנים כל לשון כהן משרת לאלהות הוא חוץ מאותן שהם לשון גדלה כמו כהן מדין. כהן און: חק לכהנים. חק כף וכף לחם ליום :

(כג) ויאמר יוסף אלי־העם הן קניתי אתכם היום ואת־אדמתכם לפרעה הא־לכם זרע וזרעתם את־האדמה:

ש"י < הא. כמו הנה (כמו וגם אני הא דרדף בראש נתיי) :

(כד) והיה בתבואת ונתתם חמישית לפרעה וארבע הירדת יהיה לכם לזרע השדה ולאכלכם ולא־אשר בבהיכם ולאכל לטפכם:

ש"י < לזרע השדה. שבכל שנה: ולאשר בבהיכם. ולאכול העבדים והשפחות אשר בבהיכם: טפכם. בנים קטנים :

(כה) ויאמרו החיתנו נמצא־חן בעיני אדני והיינו עבדים לפרעה:

ש"י < נמצא חן. לעשות לנו זאת כמו שצמרת: והיינו עבדים לפרעה. להעלות לו המס הזה בכל שנה :

(כו) וישם אתה יוסף לחק־עד היום הזה על־אדמת מצרים לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבהם לא היתה לפרעה:

ש"י < לחק: שלא יעבור

(כז) וישב ישראל בארץ בארץ מצרים ויאחזו בה. לשון אחזה:

יא ואותיב יוסף, ית אבוי וית אחוהי, ויהב להון אחסנא בארעא דמצרים, בדשפיר בארעא בארע רעמסס כמא דפקיד פרעה.

יב וזן יוסף ית אבוי וית אחוהי, וית כל בית אבוי לחמא, לפס טפלא.

יג ולחמא לית בכל ארעא, ארי תקיף כפנא לחדא; ואשתלהי, עמא דארעא דמצרים ועמא דארעא דכנען, מן קדם, כפנא.

יד ולקוט יוסף, ית כל כספא דאשתכח בארעא דמצרים ובארעא דכנען, בעבורא, דאנון זכנין; ואיתי יוסף ית כספא, לבית פרעה.

לו את הכסף :

טו ושלים כספא, מארעא דמצרים ומארעא דכנען, ואתו כל מצראי לות יוסף למימר הב לנא לחמא, ולמא נמות לקבלך: ארי שלים, כספא.

טז ואמר יוסף הבו גייתכון, ואתין לכון בגייתכון אם שלים, כספא.

יז ואיתיאו ית גייתהון, לות יוסף, ויהב להון יוסף לחמא בסוסותא ובגייתי ענא ובגייתי תורי, ובחמריא; וזנוון בלחמא בכל גייתהון, בשתא ההיא.

יח ושלیمת, שתא החיא, ואתו לותיה בשתא תנייתא ואמרו ליה לא נכסי מן רבוני, אלהין שלים כספא וגיתי בעירא לות רבוני: לא אשתאר קדם רבוני, אלהין גוייתנא וארענא.

יט למא נמות לעינך, אף אנחנא אף ארענא קני יתנא וית ארענא, בלחמא; ונהי אנחנא וארענא, עבדין לפרעה, והב בר זרע וגיחי ולא נמות, וארעא לא תבור.

כ וקנא יוסף ית כל ארעא דמצרים, לפרעה, ארי זבינו מצראי גבר חקליה, ארי תקיף עליהון כפנא; והות ארעא, לפרעה.

כא וית עמא אעבר יתיה, מקרי לקרי: מסוף תחום מצרים, ועד סופיה.

כב לחוד ארע כמריא, לא קנא: ארי חולקא לכמריא מן קדם פרעה, ואכלין ית חולקהון דיהב להון פרעה על פין, לא זבינו ית ארעהון.

כג ואמר יוסף לעמא, הא קניתי יתכון יומא דין וית ארעכון לפרעה; הא לכון בר זרעא, ותזרעון ית ארעא.

כד ויהי, באיעולי עללתא, ותתנון חד מן חמשא, לפרעה; וארבעא חולקין יהי לכון לבר זרע חקלא ולמיכלכון, ולאנש בתיכון ולמיכל

כה ואמרו, קיימתנא; נשכח רחמין בעיני רבוני, ונהי עבדין לפרעה.

כו ושוי יתה יוסף לגזירא עד יומא הדין על ארעא דמצרים, דיהון יתבין חד מן חמשא לפרעה: לחוד ארע כמריא, בלחודיהון לא הות, לפרעה.

כז ויתיב ישראל בארעא דמצרים, בארעא דגשן; ואחסינו בה, ונפישו וסגיאנו לחדא.

כח וישב ישראל בארץ מצרים. ויכן בארץ גשן שהיא מארץ מצרים: ויאחזו בה. לשון אחזה: